

**GODA FÖRBINDELSER
AVGÖRANDE FÖR
AKADEMINS FRAMGÅNG
I STOCKHOLM**

TOPPRANKADE UNIVERSITET UTVECKLAR STOCKHOLM

Universitet och högskolor spelar stor roll för regioners och städer utveckling. De både attraherar och utvecklar den kompetens som krävs i ett alltmer kunskapsbaserat samhälle. Med regionens tre stora universitet, Karolinska institutet (KI), KTH, och Stockholms universitet, placerar sig Stockholm på plats fyra bland världens städer med flest topprankade universitet. Lärosätena har med sin breda internationella verksamhet också stor betydelse för hela Sveriges akademiska konkurrenskraft. I tider när samverkan mellan olika discipliner och lärosäten blir allt viktigare är det faktum att de tre lärosätena ligger nära varandra en stor konkurrensfördel, men detta samarbete hindras av att det saknas bra och effektiva kommunikationer mellan de olika campusområdena.

Under senare år har flera stora och viktiga etableringar den samlade kapaciteten hos lärosätena som grund och utbytet mellan de tre stora universiteten i Stockholm har därför blivit en allt viktigare grund för den akademiska utvecklingen i Stockholm. KI, KTH och Stockholms universitet ligger geografiskt väl samlade längs den gamla stadsgränsen mot norr och håller nu på att bli en del av innerstaden i takt med att staden växer. Men infrastruktur och trafiklösningar hänger inte med och små insatser skulle göra stor skillnad för tillgängligheten mellan lärosätena. Det tar i dag över 45 minuter att ta sig med kollektivtrafik från Stockholms universitet till KI.

Forskningen vid KI, KTH och Stockholms universitet är i dag på högsta internationella nivå och tillsammans kan de räknas som ett av världens tio främsta universitet enligt den så kallade Shanghai-rankningen. Det är internationellt attraktiva lärosäten, med möjlighet att locka ytterligare specialistkompetens till Stockholm, vilket skulle gynna forskning, utbildning och företagande.

Tillsammans med Solna stad, Stockholms stad och Stockholms läns landsting kan lärosätena främja utvecklingen av Stockholm som Europas starkaste universitetsstad, genom att stärka de reella möjligheterna för studenter och forskare att ta sig mellan lärosätena. Som viktiga första steg bör städerna och landstinget i dialog med lärosätena:

- Ta fram en idéstudie över hur moderna, snabba och trygga gång- och cykelbanor kan binda ihop våra campusområden
- Utvärdera hur bussnätet kan utvecklas så att det stärker utbytet mellan campusområdena

Stockholm är en av världens ledande universitetsstäder och en utökad samverkan skulle ge stärkt akademisk konkurrenskraft för hela Sverige. Med små insatser går det att länka samman de tre stora lärosätenas campusområden och skapa mötesplatser för forskning, utbildning och innovation. I denna rapport presenteras bakgrunden till det utökade samarbetet, hur lärosätena och stadsdelarna växer samman samt vad som behöver göras för att underlätta för lärare och forskare att ta sig mellan de olika lärosätena.

ANSVARIG UTGIVARE

Karolinska Institutet, KTH
och Stockholms universitet

TEXT

New Republic

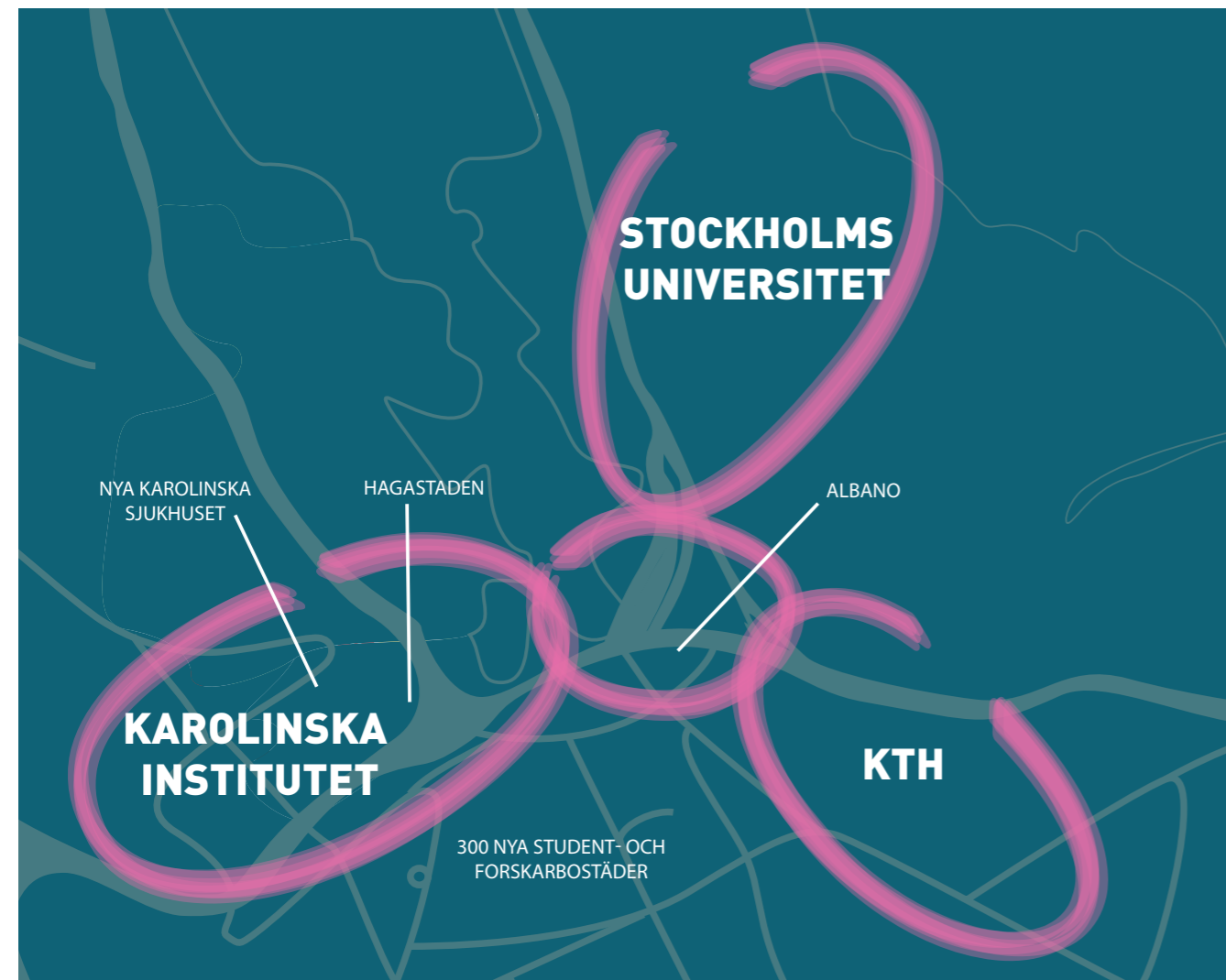
LAYOUT

Länge Leve kommunikation

FORTSATT STÄRKT SAMVERKAN MELLAN KTH, KI OCH STOCKHOLMS UNIVERSITET

De tre lärosätena KI, KTH och Stockholms universitet utgör tillsammans ett av Europas största och mest framgångsrika universitetsområden. Under senare år har samarbetena mellan de tre lärosätena ökat påtagligt, vilket är ett resultat av både strategiska överväganden och en förändrad omvärld. I nära anslutning till lärosätena växer Hagastaden fram med totalt 6000 nya bostäder och över 50 000 arbetsplatser. Dessutom byggs nya akademiska miljöer samt student- och forskarbostäder i Albano. Hela området förväntas bli navet i Stockholmsregionens kluster för life science.

TRAFIKVERKETS REGIONALA CYKELPLAN

Utvecklingen är en effekt av många års medvetet arbete vid lärosätena. Redan år 2004 fanns det sju multidisciplinära forskningssamarbeten mellan de tre lärosätena och betydligt fler mellan minst två av lärosätena.¹ En kartläggning av multidisciplinär forskning mellan de tre lärosätena från 2005 drog då slutsatsen att en förstärkning av den multidisciplinära forskningsbasen var en viktig komponent för att attrahera utländska forskare och näringsliv till Stockholmsregionen.² En intervjustudie från 2011 med dekaner, prodekaner, skolchefer och centralt placerade chefer inom administrationen på lärosätena betonade att Stockholms universitet, KTH och KI i ökad utsträckning behöver samverka för att kunna utvecklas och konkurrera internationellt.³

Utvecklingen av forskning och forskningsfinansiering, nationellt såväl som internationellt, har på senare år inneburit investeringar i en alltmer kostsam infrastruktur, ett ökat behov av mångvetenskap och samverkan, ökad konkurrens om studenter och forskningsmedel samt ökade krav på profilering.

Denna utveckling märks tydligt i regeringens senaste forsknings- och innovationsproposition från 2017 som utgår från ett antal stora samhällsutmaningar och syftar till att främja gränsöverskridande samverkan. Detta synsätt ligger också väl i linje med slutsatserna från Vetenskapsrådets rapport *Hela vetenskapen* som betonar vikten av integrerad forskning, det vill säga ett ”problemorienterat forskningssamarbete över alla gränser som kan ge ny kunskap och lösningar på de globala samhällsproblemen”.⁴ I propositionen finns flera satsningar på denna typ av disciplin- och lärosätesövergripande stora infrastrukturinvesteringar, bland annat SciLifeLab i Stockholm.

Sammantaget innebär utvecklingen att samverkan mellan lärosätena måste stärkas. Idag finns 25 samarbeten mellan minst två av de olika lärosätena utöver de välutvecklade stora forskningssamarbetena som SciLifeLab, MedTechLab och Stockholm Brain Institute som inkluderar alla tre lärosäten.⁵ Dessa samarbeten förväntas därutöver förstärkas och utvecklas genom samverkan med de företag inom life science-området som etableras i Hagastaden.

¹ Slutrapporten s.2

² Multidisciplinär forskning; KI, KTH SU 2005 s.4

³ SU_KI_KTH Rapport 2011 s. 27

⁴ Vetenskapsrådet 2014, HELA VETENSKAPEN!, 15 forskare om integrerad forskning

⁵ Sammanställning, samarbeten KTH-SU-KI

UNIVERSITETSSTADEN STOCKHOLM – EN AKADEMISK MILJÖ I VÄRLDSKLASS

Stockholmsregionen är en stark kunskapsregion med 18 självständiga lärosäten, kunskapsintensiva företag och flera världsledande innovationsmiljöer. Här finns över 90 000 registrerade högskolestudenter, 5800 doktorander och ytterligare 7000 forskare och lärare varav 1700 är professorer vid regionens lärosäten.⁶ Det betyder att omkring var fjärde svensk professor är verksam i Stockholm.

KI, Stockholms universitet och KTH är de tre största lärosätena i Stockholm med cirka 15 000 anställda vilket gör dem samlat till den största icke kommunala arbetsgivaren i regionen. De tre universiteten är därmed omkring 50 procent större än regionens största privata arbetsgivare, Ericsson. Varje dag vistas 10 000-tals personer på något av de tre lärosätenas campusområden.

Stockholm är en internationellt attraktiv studentstad. Studieåret 2016/17 studerade omkring 9000 internationella studenter i Stockholm vilket innebär att var fjärde internationell student i Sverige studerade i Stockholm, varav de allra flesta vid Stockholms universitet, KI eller KTH.⁷

I delbetänkandet från den pågående internationaliseringsutredningen pekar landets lärosäten ut bristen på student- och forskarbostäder som ett av de viktigaste hindren för en stärkt internationalisering. För att främja framväxten av studentbostäder krävs väl fungerande infrastruktur och transporter mellan lärosätenas campusområden samt student- och forskarbostäder såväl på dessa campusområden som i andra delar av staden. Albano-området kommer att innehålla

såväl student- och forskarbostäder som mångvetenskapliga forsknings- och utbildningsmiljöer och är bara ett av de områden som kommer att kräva goda förbindelser till alla de tre stora universiteten i Stockholm.

Ur ett internationellt perspektiv står de akademiska miljöerna i Stockholm sig mycket väl. Varje år rankar Times Higher Education världens universitetsstäder utifrån hur de presterar i forskning och internationell genomslagskraft. I rankingen för 2018 hamnade Stockholm på en delad fjärdeplats med New York, då Stockholm har tre universitet bland de tvåhundra bästa i världen, KTH, KI och Stockholms universitet.⁸

Till skillnad från många av världens främsta lärosäten såsom universiteten i Oxford och Cambridge samt Stanford University är forskningen och utbildningen i Stockholm uppdelad på tre olika lärosäten, snarare än inom ett universitet med flera olika fakulteter. Men genom att slå samman resultaten från samtliga tre lärosäten går det att jämföra nivån på forskningen och utbildningen i Stockholm med andra lärosäten i världen. En jämförande studie från Stockholms universitet har i en sådan analys visat att KTH, KI och Stockholms universitet samlat kan räknas som ett av världens 10 bästa universitet enligt den så kallade Shanghai-rankningen.⁹ Av de idag 10 högst rankade universiteten är sju sådana breda lärosäten med flera olika fakulteter.¹⁰ Stockholms universitet, KTH och KI når tillsammans en niondeplacering bland världens främsta universitet.

TABELL: PLACERING I SHANGHAI-RANKNING (2017)
FÖR NÅGRA UTVALDA LÄROSÄTEN

PLACERING	LÄROSÄTE	POÄNG
1	Harvard University	100,0
2	Stanford University	76,5
3	University of Cambridge	71,0
4	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	70,4
5	University of California, Berkeley	69,1
6	Princeton University	61,2
7	University of Oxford	60,1
8	Columbia University	58,8
9	SU+KI+KTH*	58,6
10	California Institute of Technology	57,3
...	...	...
45	KI	33,4
75	SU	28,2
249	KTH	16,4

*Placering efter egen uträkning.

Stockholm med dess tre stora universitet och ytterligare 15 andra lärosäten framstår därmed som en av världens mest akademiskt framstående städer och bör även fortsatt vara en attraktiv plats för internationellt framstående forskare och studenter från hela världen.

⁶ Stockholms Akademiska Forum, Annual report 2017

⁷ SCB Undervisande och forskande personal fördelade efter universitet/högskola, forskningsämne, forskningsämnesgrupp, kön och anställningskategori 2017

⁸ SCB och UKÄ, UF 20 SM 1703; Universitet och högskolor Internationell studentmobilitet i högskolan 2016/17

⁹ https://www.kemivarldenbiotech.se/article/view/598902/varldens_basta_universitetsstader?ref=newsletter&utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=daily

¹⁰ PM; SU+KI+KTH: hur skulle de tillsammans prestera i internationella rankingar (Gabor Schubert, utredare, Stockholms universitetsbibliotek, 2017-11-16)

¹¹ <http://www.shanghairanking.com/>

BRISTER SOM BROMSAR UTVECKLINGEN KAN LÖSAS MED SMÅ MEDEL

För att lärosätenas allt mer omfattande och institutionaliserade samarbete ska fungera väl krävs att forskare och studenter lätt och snabbt kan ta sig mellan de olika campusområdena. I tidigare utredningar har det konstaterats att det finns relativt goda förbindelser till och från lärosätena från andra delar av staden, i hög grad på grund av närheten till tunnelbana, men att kommunikationerna mellan de enskilda lärosätena är kraftigt underdimensionerade vad gäller framför allt cykelbanor samt bussförbindelser.

NYA CYKELBANOR SOM BINDER SAMMAN DE TRE LÄROSÄTENA

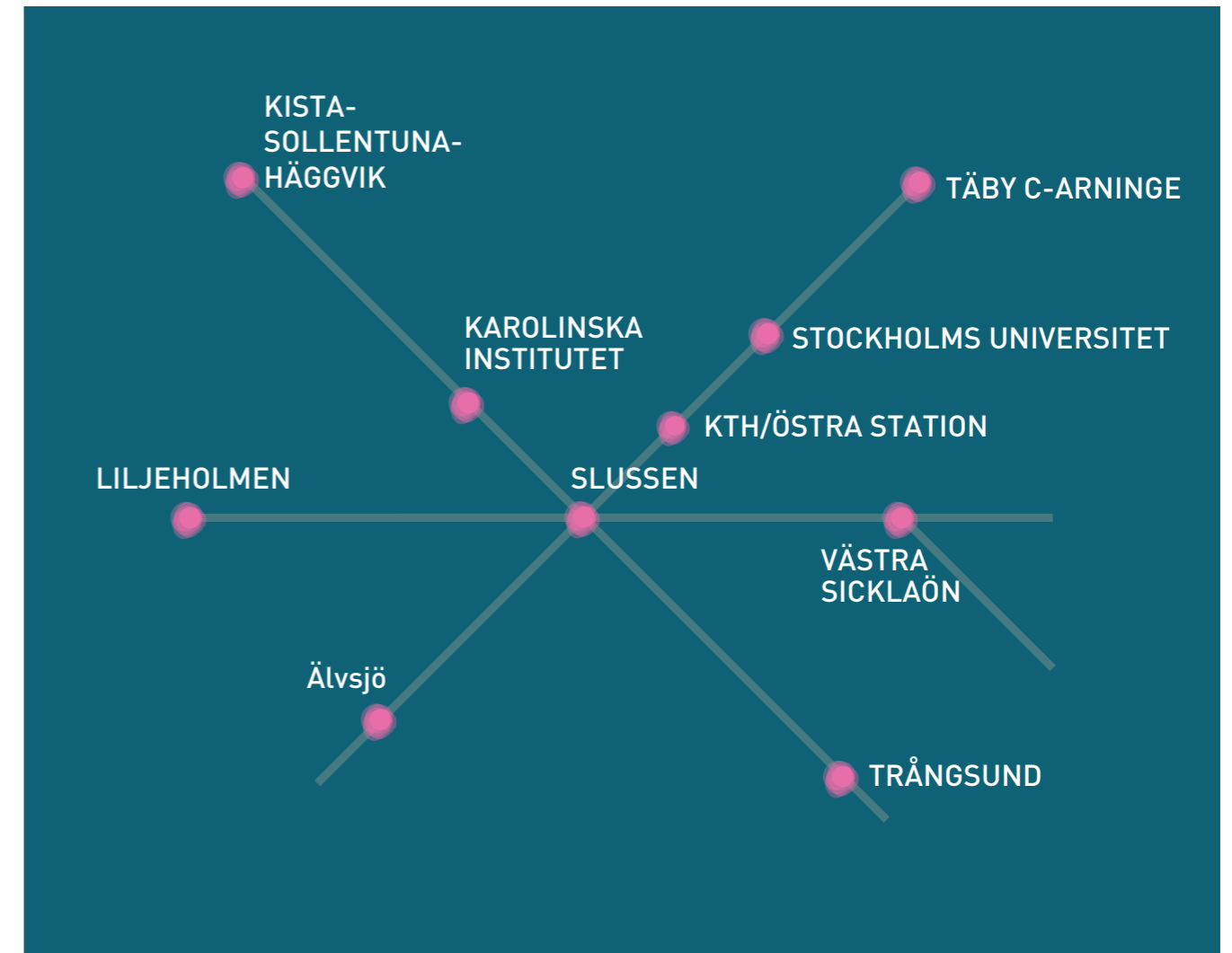
I de långsiktiga planerna för såväl Stockholms län i form av den regionala cykelplanen som för Stockholms stad genom stadens översiktsplan och cykelplan finns de tre lärosätena utpekade som viktiga noder i cykelnätet. Den regionala cykelplanen och stadens cykelplan är av övergripande karaktär och det saknas detaljerade planer för genomförande. I stadens cykelplan är objekten som skulle stärka sambanden mellan lärosätena inte prioriterade.

För cyklister finns idag två cykelvägar mellan KTH och Stockholms universitet som båda har stora brister. En cykelväg öster om Roslagsbanan, med blandtrafik och smala gatusektioner, samt en cykelväg längs Valhallavägen och Roslagsvägen som präglas av kraftig trafik, korsningar med tung trafik och som dessutom är avsevärt mycket längre.¹¹

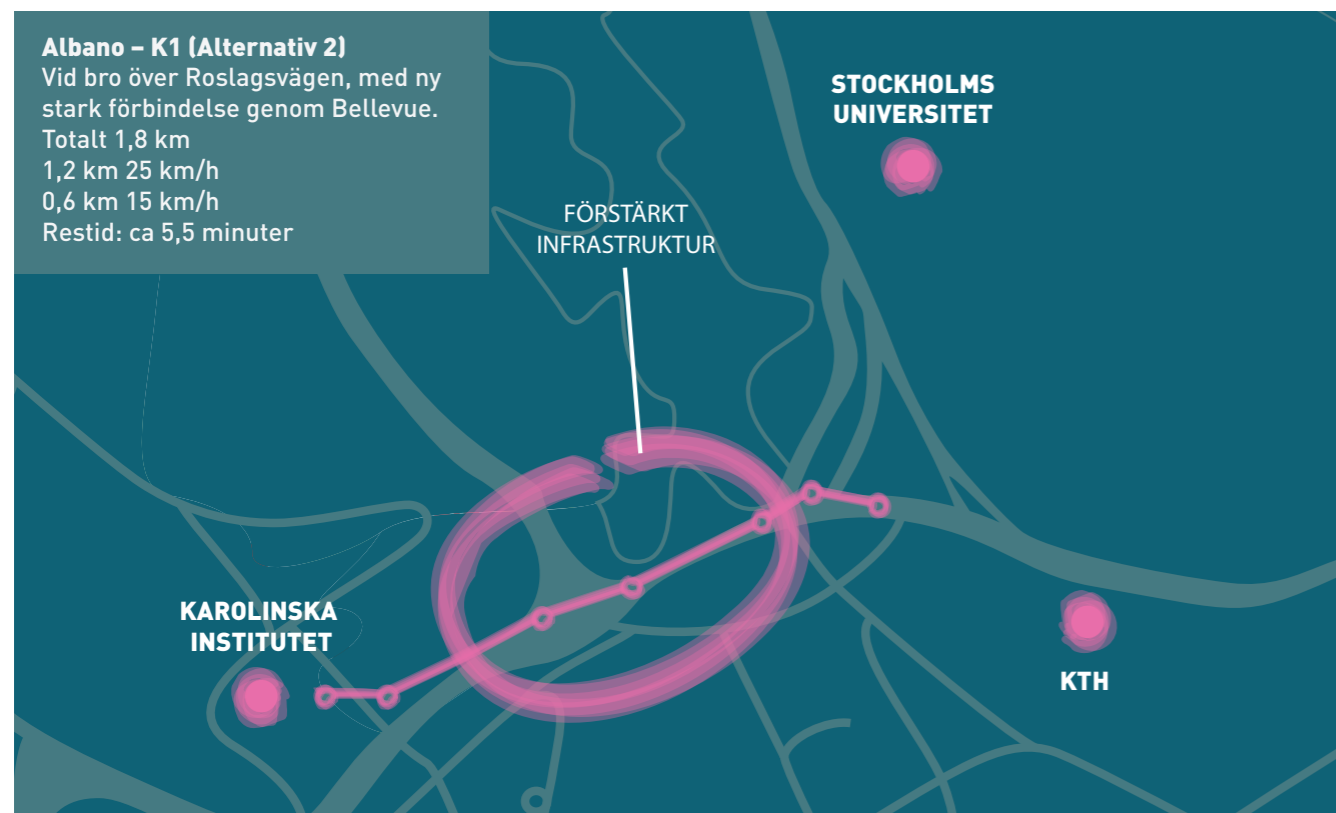
Cykelförbindelsen mellan Albano och KI är också bristfällig och går i en omväg kring hårt trafikerade vägar. Enligt nya beräkningar skulle en ny cykelbana genom Bellevueparken kunna korta restiden med cirka 40 procent. Det finns idag befintliga cykelvägar i Bellevueparken, men de är av dålig standard med flera tvära svängar, buskage och stora höjdskillnader. En utbyggnad skulle dessutom innebära att det blir lättare att hitta mellan de olika lärosätena, minskad trängsel samt en ökad trygghet för trafikanterna genom en lägre grad av kontakt med tung trafik.

Därutöver krävs insatser som dels binder ihop Albano med det regionala cykelnätet och dels binder ihop Albano och Stockholms universitet. En insats som behövs är en lösning för att ta sig under eller över Roslagsbanan.

Stockholms stads översiktsplan från 2017 innehåller redan nedbrutna "cityplaner" med planering på detaljerad nivå i olika stadsdelar och i cityplanerna för Norrmalm och Östermalm redovisas "Stockholms cykelstråk". Dessa stråk binder samman Stockholms universitet, Albano och Hagastaden med effektiva högklassiga cykelbanor. I planen finns också en effektiv förbindelse mellan Albano och Norra Djurgårdsstaden, däremot saknas förstärkning av cykelförbindelserna mellan KTH och Albano. I översiktsplanen finns också en cykelförbindelse från Albano till Hagastaden via Bellevueparken och ett cykelstråk genom Hagastaden. Samtliga dessa planer är en bra början, men nu krävs ett mer detaljerat arbete för att snarast bygga dessa cykelbanor.

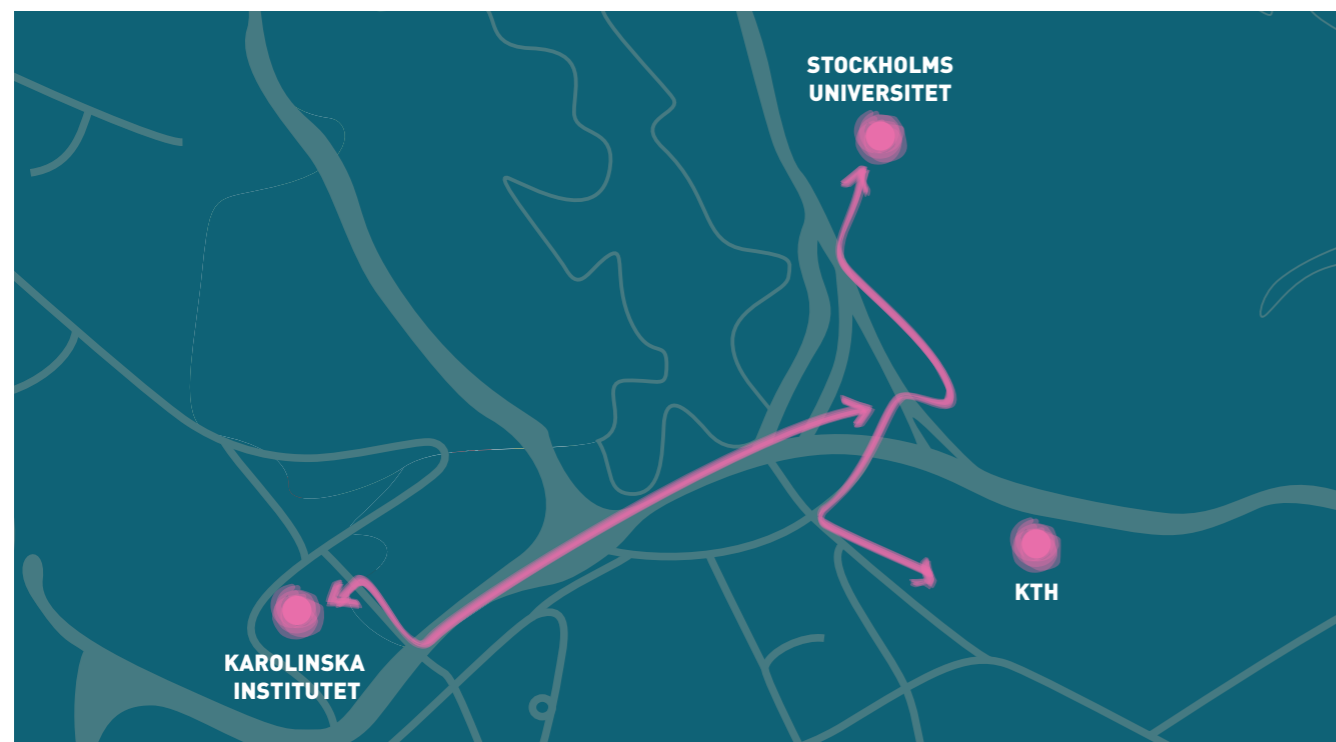

¹¹ Cykel KTH-SU Sammanfattning

Detalj ur Trafikverkets regionala cykelplan med utpekade noder.¹²

NY KARTA ÖVER PRINCIPIELLA CYKELFÖRBINDELSER ATT UTREDA

¹² https://www.trafikverket.se/contentassets/4aa902c4497449c29e82dfce5482d54/regionalt_cykelstrak_malpunkter_forenklat.pdf

NYA BUSSFÖRBINDELSER SOM BINDER SAMMAN DE TRE LÄROSÄTENA

De tre lärosätena har idag goda bussförbindelser till respektive campus liksom goda kopplingar till innerstaden och till kollektivtrafiknoder. Däremot är bussförbindelserna mellan de olika campusområdena av varierande kvalitet. Sedan de nya busslinjerna infördes 2015 kräver en resa mellan KI och Stockholms universitet ett byte mellan två busslinjer vilket innebär en försvagning av det fysiska sambandet istället för den förstärkning som krävs i och med ökad samverkan.¹³

Den detaljplan som togs fram för Albano-området 2013 identifierade behovet av utökad busstrafik för att hantera den stora mängd studenter som rör sig dagligen i området.¹⁴ Även rapporten "Kollektivtrafiklösningar för Albano" betonar vikten av utbyten mellan de olika lärosätena, eftersom området innebär en förtätning mellan Stockholms universitet och KTH.¹⁵ När Albano är färdigbyggt förväntas området skapa ett ökat resebehov med cirka 26 000 kollektivtrafikresor per dag.¹⁶ Trafikutredningsbyråns reseundersökning konstaterade att restiden mellan Albano och KI uppgår till 35–39 minuter samt kräver ett byte.¹⁷

¹³ Slutrapporten 5.2 s. 10

¹⁴ <https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=82649>

¹⁵ Kollektivtrafiklösningar för Albano s. 6

¹⁶ Kollektivtrafiklösningar för Albano s. 8

¹⁷ TUB Albano

EFFEKTIV SAMVERKAN FÖR EN ATTRAKTIV UNIVERSITETSSTAD

I Stockholm finns en lång tradition av samverkan för att stärka förutsättningarna för den akademiska miljön. Utöver direkta samarbeten kring forskning och utbildning mellan lärosätena finns samarbetsorganet Stockholms Akademiska Forum som inkluderar såväl lärosätena som Stockholms stad och som bland annat marknadsför Stockholm som studentstad och erbjuder stöd för internationella studenter.

Nyligen avslutades projektet Sthlm6000+, ett brett samverkansprojekt i Stockholmsregionen, som syftade till att på fem år bygga 6000 nya studentbostäder i Stockholm. I projektet involverades kommuner, byggbolag, lärosäten, studenter och andra aktörer med ett huvudsakligt mål: att bidra till Stockholms utveckling och kompetensförsörjning genom att bygga fler studentbostäder för alla som vill studera i Stockholm. Totalt anslöt sig 46 aktörer till projektet och när det avslutades våren 2018 hade målet om 6000 nya studentbostäderna nåtts, vilket innebar en ökning med 50 procent jämfört med antalet bostäder 2013. Samverkansprojektet har lett till ett långvarigt bättre samarbete mellan aktörerna och kommer ytterligare resultera i omkring 6000 studentbostäder de kommande åren.

Samverkan kring frågor såsom bostäder och infrastruktur kräver en bred förståelse för de

bakomliggande drivkrafterna i städernas utveckling och utvecklingen av universitetsvärlden. Stockholms lärosäten kommer i framtiden att forska och utbilda än mer i samverkan, vilket kommer att kräva både de organisatoriska formerna och de fysiska förbindelserna mellan lärosätena måste förstärkas. Det senare kan dock lärosätena inte klara själva utan behöver samverkansinsatser som likt Sthlm6000+ samlar kommuner, landsting, fastighetsägare och andra aktörer för att tillsammans med lärosätena hitta gemensamma lösningar.

FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER

För att stärka de reella möjligheterna för studenter och forskare att ta sig mellan lärosätena krävs ett utvecklat samarbete mellan lärosätena samt Solna stad, Stockholms stad och Stockholms läns landsting.

Som viktiga första steg föreslås att städerna och landstinget i dialog med lärosätena:

- Tar fram en idéstudie över hur moderna, snabba och trygga gång- och cykelbanor kan binda ihop campusområdena
- Utvärderar hur bussnätet kan utvecklas så att det stärker utbytet mellan campusområdena

FÖRSLAG PÅ BUSSÅTGÄRDER ATT UTREDA

